

Учасники здійснюють контроль за діяльністю підприємства, зокрема його виконавчого органу (менеджерів), а також яку відповідальність несуть менеджери перед Учасниками за результати діяльності підприємства. Таким чином, є очевидним, що управління з боку Об'єднання по відношенню до підприємств, що до нього входять, не можна віднести до категорії корпоративного управління. Управління, яке здійснює Об'єднання по відношенню до підприємств, є якимось зовнішнім управлінням, правова природа якого не визначена в законодавстві, не досліджена в правовій науці і є незрозумілою і суперечливою на концептуальному рівні.

Аналіз положень ГК, що визначають правовий статус Об'єднань, дозволяє прийти до висновку, що надане ГКУ Об'єднанням право управління підприємствами, відверто конкурує з корпоративним правом Учасників на управління цими підприємствами і власне уражає це корпоративне право. У цьому зв'язку є відповідні підстави ставити питання про належну охорону корпоративних прав Учасників підприємств від Об'єднань.

Опираючись на розуміння охорони корпоративних прав, як «оберегання» цих прав від порушення, що припускає превентивні засоби відвернення посягань на суб'єктивні права, і погоджуючись з думкою Спасибо-Фатеевої І.В. щодо того, що чинне корпоративне законодавство не надає надійних способів охорони корпоративних прав, а іноді навпаки – провокує правопорушення, вважаємо, перш за все необхідним відмовитись від атавістичної концепції Об'єднань підприємств як окремої організаційно-правової форми юридичних осіб, що створюються з метою управління тими підприємствами, які засновують таке Об'єднання, або вступають до нього. Зазначена концепція має бути замінена на концепцію господарського Об'єднання, яке має бути не окремою організаційно-правовою формою юридичної особи, а загальним поняттям, що означає будь-яку групу суб'єктів господарювання (фізичних та/або юридичних осіб), що Об'єдналися для здійснення господарської діяльності в будь-якій формі: як шляхом створення юридичної особи (наприклад, господарського товариства), так і шляхом укладення відповідного договору (наприклад, договору про спільну діяльність). Концепція господарського Об'єднання не має за будь-яких обставин надавати можливості одному суб'єкту господарювання управляти іншими суб'єктами господарювання у будь-який спосіб, окрім як шляхом реалізації своїх корпоративних прав. З цією метою необхідно внести відповідні зміни до глави 12 ГКУ «Об'єднання підприємств».

РОЛЬ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У ВДОСКОНАЛЕННІ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Тищенко Ю.В., к.ю.н., доцент кафедри господарсько-правових дисциплін
ННІПП НАВС

Споживачі є учасниками господарських відносин, з відсутністю яких зникає сам сенс господарювання, проте, вони є найбільш «слабкішими» та незахищеними в процесі здійснення господарської діяльності. Тому наявність надійного правового регулювання забезпечення прав споживачів є одним із пріоритетних напрямків державної політики.

В Україні правовою основою забезпечення прав споживачів є Конституція України, закони України «Про захист прав споживачів», «Про безпечність та якість харчових продуктів», «Про стандартизацію», «Про рекламу», «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» тощо. Взагалі, за роки незалежності України було прийнято понад п'яти тисяч нормативно-правових документів, в яких вживається термін «споживач». У тому числі – 339 законів, 220 указів Президента України, 1049 постанов уряду.

Під час формування та вдосконалення нормативно-правової бази в означеній сфері видається корисним вивчення і врахування європейського та світового досвіду правового регулювання забезпечення прав споживачів.

Варто також відзначити, що Загальнодержавною програмою адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженою

Законом України від 18 березня 2004 року, захист прав споживачів визначено однією з пріоритетних сфер, в яких здійснюється адаптація законодавства України.

Серед міжнародних актів щодо забезпечення прав споживачів, слід розглянути Хартію захисту споживачів, прийняту на 25 сесії Консультативної Асамблеї Європейського Союзу у 1973 році (резолюція № 543) та Керівні принципи захисту інтересів споживачів, прийняті Генеральною Асамблеєю ООН 9 квітня 1985 року (резолюція № 248) та розширені у 1999 році.

Порівняльний аналіз прав споживачів, закріплених у законодавчих актах України та у цих міжнародних документах, свідчить про певні відмінності між ними. Зокрема, законодавчі акти України не передбачають прав на споживчу освіту та на здорове навколишнє середовище. Водночас, сумнівно видається належність права на здорове навколишнє середовище саме до прав споживачів.

Слід зазначити, що політика Євросоюзу в сфері захисту прав споживачів спрямована на захист конкретних інтересів споживачів, які відіграють важливу економічну та політичну роль у суспільстві. Надаючи їм певну кількість фундаментальних прав, держави-члени розробили політику, спрямовану на зменшення нерівності між споживачами та продавцями, усунення недобросовісної практики, підвищення рівня безпеки та здоров'я, а також покращення стандартів життя в цілому.

Україна вживає заходів стосовно приведення державної політики щодо забезпечення прав споживачів у відповідність до вимог СОТ та стандартів Євросоюзу. На це, зокрема, був спрямований Стратегічний план трансформації системи технічного регулювання та захисту прав споживачів відповідно до вимог Світової Організації Торгівлі та Європейського Союзу на 2007-2010 роки, затверджений Наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 24 липня 2007 року № 183. У цьому Плані міститься окремий розділ 3, присвячений захисту прав споживачів.

Як відомо, національне право країн Європейського Союзу ґрунтується на положеннях директив, прийнятих Парламентом та Радою ЄС.

Деякі принципи директив ЄС щодо питань забезпечення прав споживачів знайшли своє відображення і в українському законодавстві. Серед них – Директива 99/44 ЄС про деякі аспекти продажу споживчих товарів і пов'язаних з ними гарантій, Директива 85/577ЄС про захист споживачів щодо контрактів, що укладені поза діловими приміщеннями), Директива 97/7 ЄС про захист прав споживачів у договорах, що укладаються на відстані (дистанційних контрактах) щодо надання споживачу інформації про реквізити продавця (постачальника), основні характеристики товару, ціну, форму оплати, доставки, виконання, Директива 98/6 ЄС про захист споживачів шляхом зазначення цін на продукти, що пропонуються споживачам, Директива 93/13ЄС про несправедливі умови в контрактах зі споживачами та Директива 98/27 про заборони задля захисту споживачів (про накладення судових заборон), Директива 84/450 ЄЕС про гармонізацію регламентів та адміністративних положень держав-членів, що стосуються неправдивої реклами (такої, що може ввести в оману).

Водночас, слід зауважити, що деякі директиви ЄС залишаються неврахованими при реформуванні вітчизняного споживчого законодавства, що є недоліком в процесі забезпечення прав споживачів в Україні.

Також, для формування належного правового забезпечення прав споживачів, цікавими видаються положення Рекомендаційного законодавчого акту «Про загальні принципи регулювання захисту прав споживачів у державах-учасниках», прийнятого Міжпарламентською Асамблеєю держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав 13 травня 1995 року, а саме частина друга статті 3 в якій зазначено, що уряди держав-учасниць не мають права доручати міністерствам та відомствам приймати нормативні акти щодо захисту прав споживачів.

Зазначимо, що в українському Законі такі положення відсутні, на відміну від Закону Російської Федерації, який їх врахував.

Отже, Україна під час вдосконалення вітчизняного законодавства у сфері забезпечення прав споживачів використовує позитивний світовий досвід у цій

царині, однак цей процес не є завершеним і потребує активізації, з огляду на прагнення України приєднатися до країн Європейського співтовариства.

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ УЧАСНИКАМИ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ПРАВА НА УПРАВЛІННЯ ТОВАРИСТВОМ

Бопевич П.С., к.ю.н., доцент кафедри господарсько-правових дисциплін
ННІПП НАВС

В останні роки спостерігається зростання кількості створених товариств з обмеженою відповідальністю. Умовами цього є привабливість для засновників (учасників) товариства наявності обмеженого характеру інвестиційних ризиків, а також спрощення процесу створення внаслідок скасування законодавчих вимог щодо розміру статутного капіталу товариства. В процесі створення та функціонування товариства його учасникам необхідно зважати на те, що ефективність діяльності товариства з обмеженою діяльністю, як одного з виду господарських товариств, безпосередньо залежить від створеної системи корпоративного управління. Чітке розмежування повноважень органів управління товариства дозволяє оперативно вирішувати питання, що виникають в процесі його діяльності, забезпечуючи при цьому дотримання прав та інтересів учасників товариства. Вирішення стратегічних питань діяльності товариств, як правило, зосереджується у вищому органі товариства – загальних зборах учасників.

В товаристві з обмеженою відповідальністю загальні збори учасників відповідно до положень Цивільного кодексу України та Закону України «Про господарські товариства» наділені виключною компетенцією щодо вирішення питань затвердження основних напрямків діяльності товариства, внесення змін та доповнень до статуту товариства, збільшення, зменшення статутного капіталу товариства, створення органів управління, вирішення питань щодо припинення товариства тощо. Прийняття рішення з цих питань безпосередньо залежить від волі учасників товариства.

Враховуючи те, що товариство з обмеженою відповідальністю, є товариством об'єднання капіталів, визначальний вплив на прийняття рішень загальних зборів учасників має той учасник, хто володіє значною часткою в статутному капіталі товариства. Підтвердженням цьому є положення статті 58 Закону України «Про господарські товариства», відповідно до яких кількість голосів учасників товариства при прийнятті рішень загальними зборами учасників визначається пропорційно їх частці в статутному капіталі товариства. Розмір частки учасника в статутному капіталі товариства визначається в процесі створення товариства та фіксується в статуті товариства. Положеннями частини 3 статті 144 Цивільного кодексу надано право учасникам товариства з обмеженою відповідальністю при його створенні внести в повному обсязі свій вклад до статутного капіталу товариства протягом одного року з моменту державної реєстрації товариства. Отже, до закінчення першого року з дня державної реєстрації товариства розмір часток кожного з учасників в статутному капіталі встановлюється виключно статутом.

На практиці виникають випадки, коли учасники товариства з обмеженою відповідальністю не виконують свого обов'язку щодо внесення свого вкладу до статутного капіталу в повному обсязі до закінчення першого року з дня державної реєстрації товариства. В такій ситуації відповідно до положень статті 144 Цивільного кодексу України загальні збори учасників приймають одне з таких рішень:

- про виключення із складу товариства тих учасників, які не внесли (не повністю внесли) свої вклади, та про визначення порядку перерозподілу часток у статутному капіталі;
- про зменшення статутного капіталу та про визначення порядку перерозподілу часток у статутному капіталі;
- про ліквідацію товариства.